

Jordbruksverket
551 82 Jönköping

Ert dnr 6.7.16-04565/2025

Vårt dnr R-2025-28

Malmö den 15 augusti 2025

REMISSVAR

Förslag till nya föreskrifter om hantering av animaliska biprodukter (K14)

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Våra medlemmar – landets alla kommuner – ansvarar för att avfall samlas in, återvinns och behandlas på ett hållbart sätt. Det innebär att vi indirekt företräder hela Sveriges befolkning.

Avfall Sverige har också cirka 150 privata företag som associerade medlemmar.

Vi verkar för en hållbar och innovativ avfallshantering där vi samverkar med andra utifrån vårt samhällsansvar. Vår vision är en framtid utan avfall. Därför påverkar, utvecklar och samverkar vi för en framtid där avfall förebyggs, återvinns och ses som en resurs.

Avfall Sverige tackar för möjligheten att lämna remissvar.

1. Sammanfattning

- Avfall Sverige välkomnar borttagande av kravet på att Jordbruksverkets blanketter måste användas, och borttagande av kravet på godkännande av egna digitala system.
- Befintliga underlag och blanketter bör samtidigt finnas kvar och hållas uppdaterade, så att de fortsatt kan användas för den som så önskar.
- Förslaget om undantag från anmälningsplikten kan komma att tolkas som att det även omfattar mindre komposterings- eller torkningsmaskiner för osålt livsmedel i t.ex. dagligvarubutik som vill överlåta behandlingsresten till sina kunder för jordförbättring. Avfall Sverige är därför tveksam till om formuleringen är lämplig.
- Avfall Sverige föreslår förtydligande tillägg i 2 kap. 13 § genom en hänvisning till de hygieniseringsmetoder som paragrafen medger undantag från.
- Vissa yrkesmässiga mindre matkomposter borde anses reglerade på samma sätt som privatpersoners matkomposter, alternativt bör en behandlingsmetod läggas till i bilaga 3 för småskalig kompostering av matavfall i varmkompost med egen användning.
- Avfall Sverige föreslår förtydligande tillägg i 2 kap. 31 §: Det behöver framgå vad som menas med "... får hanteras i enlighet med avfallsförordningen...". Förslagsvis lägg till texten "... utan vidare hänsyn tagen till den lagstiftning som reglerar animaliska biprodukter".

2. Kommentarer

Avfall Sverige noterar att kapitel 4 om avgifter inte ingår i remissen. Avfall Sverige, som inte har något att erinra mot att tillsynsavgifter höjs för täckning av myndigheternas kostnader och en effektiv myndighetsutövning, vill dock passa på att kommentera förslagen att införa avgift för registrering och tillståndsansökan, som tidigare varit avgiftsfria. Avgifter medför alltid viss risk för att verksamheter avstår från att ge sig till kanna. Detta är till konkurrensmässig nackdel för alla seriösa verksamheter och kan tala för helt eller delvis skattefinansiering. Sådana avvägningar borde göras inom alla tillsynsområden.

Avfall Sverige noterar att i remissen föreslås att många av de bestämmelser som finns i nuvarande föreskrifter (SJVFS 2006:684) ska läggas in i oförändrat skick eller är endast redaktionellt ändrade förtydliganden. Avfall Sverige har nedanstående synpunkter på remissen samt förslag om ytterligare förtydliganden. En sammanfattning för respektive specifik synpunkt överlämnas även i det elektroniska formulär som Jordbruksverket hänvisat till.

2 kap. 1 § och 9 § m.fl. – Blanketter m.m.

Avfall Sverige välkomnar förslaget att ta bort kravet på att Jordbruksverkets blanketter måste användas, så att driftansvariga själva ska få utforma exempelvis anmälan och handelsdokument under förutsättning att vissa minimikrav på innehållet uppfylls. Därmed krävs inte heller godkännande av egna digitala system för sådan dokumentation. Även detta anser Avfall Sverige är positivt. Avfall Sverige anser emellertid att befintliga underlag/blanketter bör finnas kvar på Jordbruksverkets webbplats och hållas uppdaterade, så att de fortsatt kan användas för den som så önskar.

2 kap. 2 § - Anmälningsplikt

Förslagen rör undantag från kravet på anmälan för registrering av driftansvarig. Avfall Sverige är något tveksam till förslaget om ett generellt undantag från kravet på anmälningsplikt enligt 2 kap. 2 § g för alla anläggningar ”som använder små mängder av sådant kategori 3-material som avses i artikel 10 i förordning (EG) 1069/2009 eller därav framställda produkter och som levererar behandlade produkter direkt till slutanvändare”. Det är visserligen positivt att EU-förordningarnas möjligheter till undantag och förenklingar utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt, samt att undantag i huvudsak införs i föreskriftsform i stället för att kräva enskilda prövningar och beslut. Däremot är det oklart vad som avses med ”små mängder”.

Undantaget kan också komma att bli mer omfattande än vad som avses. Det blir nämligen allt vanligare att en dagligvarubutik eller restaurang har egen mindre komposteringsmaskin eller torkningsmaskin för osålt livsmedel eller sitt matavfall och vill överlåta kompost-/torkningsresten till sina kunder för jordförbättring/gödning. Avfallet i princip alltid animaliska livsmedelsrester, d.v.s. ABP, och användning av dessa maskiner innebär därför okontrollerad spridning av icke bearbetad ABP i samhället. Förslaget ser ut att innebära att en sådan anläggning inte längre behöver registreras hos Jordbruksverket. Denna typ av mindre behandlingsmaskiner har dock inte nämnts i konsekvensbedömningen. Enligt det parallella avfallsregelverket har kommunen ensamrätt på borttransport och behandling av nämnda avfall. Eget omhändertagande av avfall under kommunens ansvar kräver dispens. Det gör att kommunens tillsynsmyndighet, som också har tillsynen över att ABP-reglerna uppfylls,

uppmärksammas om anläggningen. Under sådana förutsättningar kan registreringsplikten tas bort. Det finns dock förslag (Regeringens promemoria KN2024/02249) om att kommunen inte längre ska ha ansvar för avfallet från dagligvaruhandeln och annan detaljhandel, som då i stället ska ligga på marknaden att hantera. Vid avsaknad av såväl registrerings- som dispenskrav finns risk att kunskapen om ABP-reglerna inte når den ansvarige avfallshanteraren.

2 kap. 7 och 8 §§ - Omlastning

Avfall Sverige tillstyrker förslagen: tydliggörandet att länsstyrelsen ska besöka en ny plats för omlastning innan den godkänns, att beslutet kan vara tidsbegränsat och får vara förenat med villkor samt att detaljkrav rörande spolvatten och rengöringsmöjligheter tas bort och i stället kan inkluderas i de villkor som kan ställas för platsen.

Avfall Sverige vill passa på att framföra följande:

Med omlastning avses inom ABP-regelverket i första hand en plats där slutna behållare ställs i avvaktan på vidare transport till en godkänd anläggning. Omlastningsplatser är ovanliga hos våra medlemmar. När kommunerna samlar in livsmedels- och köksavfall så samlas, lastas om, mellanlagras och blandas lasterna i vad som i ABP-sammanhang benämns mellanhanteringsanläggning. Eftersom kommunerna även har ansvaret för livsmedelsavfall från detaljhandeln, medföljer den regelbörda som avser denna typ av avfall, trots att merparten av det insamlade avfallet utgörs av matavfall från hushåll och andra kök.

Omlastnings- respektive mellanhanteringsanläggning är inte begrepp som förekommer i miljöbalks- eller avfallssammanhang, utan där används framför allt begreppen anläggning eller verksamhet för *lagring av icke-farligt avfall som en del av att samla in det*, eller *i avvaktan på återvinning*. Verksamheten kallas då ofta mellanlagring eller ”omlastning”, fastän de i ABP-sammanhang är att klassa som mellanhantering. Detta kan medföra missuppfattningar om vilka krav som gäller enligt ABP-regelverket. Avfall Sverige vill därför lyfta behovet av en tydlig vägledning samordnad med Naturvårdsverket.

Dessutom innebär dagens regelverk stora kostnader för små livsmedelsbutiker i glesbygdsområden, då deras f.d livsmedel inte får hämtas med den vanliga sopbilen som hämtar matavfall eftersom den anläggning där sopbilen tippar är en omlastningsstation (d.v.s. inte en godkänd anläggning för mellanhantering). Detta trots att avfallet i övervägande del utgörs av matavfall. Att klassa om en anläggning från omlastningsstation till mellanhanteringsanläggning är inte alltid möjligt på grund av hur de är byggda och dessutom är det inte heller alltid kommunen själva som äger anläggningen.

Det enda undantag som finns idag gällande mängder under 20 kg/vecka innebär att f.d. livsmedel får läggas i restavfallet, men samtidigt gäller ju parallellt med detta även utsorteringskravet för livsmedelsavfall enligt 3 kap. avfallsförordningen. Där finns inget undantag för små mängder och avfallet får alltså inte läggas i restavfallet, om det inte finns dispens antingen för kommunen (från Naturvårdsverket), eller för verksamheten (från tillsynsmyndigheten). Om man ska följa miljöreglerna strikt så kan alltså inte ABP-undantaget utnyttjas, om inte verksamheten också har dispens från utsorteringskravet för matavfall. Verksamheterna vill dessutom ofta uppfylla avfallslagstiftningens krav på utsortering av livsmedelsavfallet.

Vi önskar att Jordbruksverket utreder möjligheterna att på något sätt åtgärda denna situation, till exempel genom att undersöka hur andra länder tillämpat lagstiftningen.

2 kap. 13 § - Särskilda krav för godkända anläggningar

I bestämmelsen (som idag finns i 12 b §) står det att *Yrkesmässig rötning och kompostering av matavfall får utföras med hygieniseringsmetoder som finns i bilaga 4. Kompostering vid icke yrkesmässig verksamhet ska ske i enlighet med anvisningar från kommunen.*

Jordbruksverket föreslår att den sista meningen tas bort med förklaringen att "kompostering av det slag som sker hos privatpersoner ... ligger under miljölagstiftningen så länge som kompost inte lämnats ut eller blir tillgängligt för lantbrukets djur".

Avfall Sverige antar att begreppet "får" används i stället för "ska", eftersom det finns andra metoder som är obligatoriska. "Får" innebär att metoderna i bilaga 3 får användas som alternativ. Det hade varit bra med en hänvisning till de hygieniseringsmetoder som annars är obligatoriska för andra typer av animaliska biprodukter än matavfall. Bestämmelsen hade kunnat skrivas: *Yrkesmässig rötning och kompostering av matavfall **får i stället för kraven i** (hänvisning) utföras med någon av de hygieniseringsmetoder som anges i denna föreskrift bilaga 3.* Annars kan bestämmelsen misstolkas som frivillighet.

Avfall Sverige anser att uttrycket "ligger under avfallsförordningen" är oklart när det i själva verket menas att ABP-reglerna inte ska tillämpas och att därmed ska avfallsförordningen gälla i enlighet med 1 kap. 15 § 7 avfallsförordningen (2020:614). Är det vad som avses? En laghänvisning hade behövts för att förklara saken.

Att meningen om icke yrkesmässig verksamhet tas bort kan innebära vissa tolkningssvårigheter med hänvisning till vad vi beskriver ovan. I brist på laghänvisning är det oklart vad det skulle innebära. På vilka grunder gäller inte kraven i bilaga 3 för icke yrkesmässig kompostering av matavfall? Varför gäller undantaget bara för "privatpersoner" och inte för yrkesmässiga verksamheter som har liknande hemkompostering, såsom förskolor, skolor och mindre restauranger? Vid tillämpning av miljöbalken anses även mindre verksamheters matkomposter vara yrkesmässiga eftersom de bedrivs av en yrkesmässig verksamhet. Det innebär att de som yrkesmässiga måste uppfylla de krav på hygieniseringsmetoder som finns i bilaga 3, vilket Avfall Sverige anser inte är proportionerligt. Även mindre matkomposter hos förskolor, skolor och liknande som liknar hushållens matkomposter och med endast egen användning, menar vi borde undantas på samma sätt som hushållens (privatpersoners) matkomposter. Det måste dock framgå närmare av föreskriften. Som alternativ kan en behandlingsmetod läggas till i bilagan för småskalig kompostering av matavfall i varmkompost med egen användning av kompostmaterialet.

2 kap. 31 § - Hur förpackningar som innehållit ABP ska hanteras

Det är oklart vad som menas med att avfallet "får hanteras i enlighet med avfallsförordningen". Avfall Sverige anser att det i förtydligande syfte åtminstone ska läggas till "...utan vidare hänsyn tagen till den lagstiftning som reglerar animaliska biprodukter".

Det måste vara *mycket* tydligt beskrivet i vägledningen vad detta innebär. Många verksamhetsutövare tror nämligen idag att *alla* förpackningar som innehåller eller har innehållit ABP måste förbrännas. I regeringskansliets PM om ökad materialåtervinning (KN2024/02249 sid. 138) angavs med hänvisning till Jordbruksverkets föreskrifter felaktigt att "Om det finns rester kvar av innehållet på förpackningsmaterialet, ställs det krav på att förpackningen ska hanteras på samma sätt som innehållet". Det stämmer dock inte – det är bara i de fall där innehållet av obearbetad ABP av *kategori 1 och 2* (med undantag för viss gödsel), inte helt kan skiljas från förpackningen, som även förpackningen måste förbrännas. Missuppfattningen gör att verksamhetsförpackningar rutinmässigt och felaktigt läggs till förbränning. Förpackningar töms inte, förpackningen materialåtervinns inte, innehållet går varken till rötning eller kompostering, Sverige når inte EU:s krav på ökad materialåtervinning. Tydlighet i föreskrift och vägledning är därför mycket viktigt.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår seniora miljöjurist Andrea Hjärne, andrea.hjarne@avfallsverige.se, tfn. 040-35 66 13, samt våra rådgivare inom matavfallsinsamling och certifierad återvinning respektive biologisk återvinning, Angelika Blom, angelika.blom@avfallsverige.se och Linn Andersson, linn.andersson@avfallsverige.se

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Tony Clark
Vd